

Πρωτ. π. Βασιλείου Α. Γεωργοπούλου
Λέκτορας Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

ΘΕΟΣΟΦΙΑ

Ἡ μήτρα τοῦ νεότερου θρησκευτικοῦ συγκρητισμοῦ.

Ὁ νεότερος θρησκευτικός συγκρητισμός εἶναι ἓνα ἀπό τά πλέον ἐπικίνδυνα φαινόμενα τῆς ἐποχῆς μας. Κυρίαρχο σύνθημά του εἶναι ὁ γνωστός ἰσχυρισμός, ὅτι ὅλες οἱ θρησκείες τοῦ κόσμου ὀδηγοῦν στόν ἴδιο Θεό, ἀσχέτως μέ τό πῶς ὁ καθένας τόν ὀνομάζει ἢ τόν λατρεύει¹.

Ἄν ἀναζητήσουμε ὅμως τήν ἱστορική ἀφετηρία αὐτοῦ τοῦ συνθήματος στά νεότερα χρόνια τότε χωρίς δυσκολία θά διαπιστώσουμε, ὅτι καλλιεργήθηκε καί προήλθε ἀπό τό ἀποκρυφιστικό σύστημα τῆς Θεοσοφίας στό ὁποῖο ὁ συγκρητισμός ἀποτελεῖ ἓνα ἀπό τά βασικότερα γνωρίσματά της πού ἔχει ταυτοχρόνως ἀποκρυφιστικό ὑπόβαθρο².

Ἄς δοῦμε κάποιες χαρακτηριστικές καί ἀντιπροσωπευτικές μαρτυρίες ἀπό τό χῶρο τῆς Θεοσοφίας πού σχετίζονται ἄμεσα μέ τό πυρήνα τοῦ φαινομένου πού ὀνομάζουμε θρησκευτικό συγκρητισμό.

i) Ὁ θεοσοφιστής Th. Pascal στό ἔργο του τό Ἀλφαβητάρι τῆς Θεοσοφίας, πού ἐκλαϊκεύει τό θεωρητικό μέρος τοῦ ἀποκρυφιστικοῦ συστήματος τῆς Θεοσοφίας ὡς πρός τίς βασικές του παραδοχές, ὀμιλεῖ σαφῶς γιά « τήν πνευματική ἐνότητα πασῶν τῶν θρησκειῶν »³. Ἀντίστοιχες ἀπόψεις ἐκφράζει καί ὁ Γάλλος θεοσοφιστής Albert de Rounourville στόν πρόλογό του στό βιβλίο Ἑλενας Μπλαβάτσκι “ *Εἰς τήν Χώραν τῶν Γαλάζιων Βουνῶν* ”⁴.

ii) Ἡ ἴδια ἡ Ἑλενα Μπλαβάτσκι στό κλασικό ἔργο της «*Τό Κλειδί τῆς Θεοσοφίας*» ἀφοῦ χαρακτηρίσει π.χ. τόν Χριστό καί τό Βούδδα θερμούς φιλόανθρωπους, μεταρρυθμιστές καί ἀλτρουϊστές, θά ὑποστηρίξει ὅτι : « *Καί τό βουδδικό καί τό χριστιανικό εὐαγγέλιο κηρύχθηκαν μέ τόν ἴδιο σκοπό* »⁵.

iii) Στά ἴδια πλαίσια, ὁ θρησκευτικός συγκρητισμός ἐκφράζεται κατά τρόπο ἀπροκάλυπτο καί ἀπό τήν Annie Besant, τή δεύτερη πρόεδρο τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρείας, πού ὑποστή-

ριζε ότι: «Εἴτε προσεύχεται τις στόν Βούδδαν, τόν Βισνού, τόν Χριστόν, τόν Πατέρα, δέν ὑπάρχει κατ'οὐσίαν διαφορά»⁶.

iv) Στήν ἴδια αὐτή γραμμή κινεῖται ἀκριβῶς καί ὁ ἑλληνικός θεοσοφικός χώρος. Ἔτσι βλέπουμε Ἑλληνας θεοσοφιστῆς νά ἀναφέρει ὅτι ἡ Θεοσοφία: « Εὐρίσκει ὅτι εἰς τήν βάσιν των, τήν οὐσία των, ὅλαι αἱ θρησκευαί κρύπτουσι τήν αὐτήν ἀλήθειαν, παρουσιαζομένην ὑπό διαφόρους μορφάς, ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς καί τοῦ λαοῦ πρός ὃν ἀποτείνονται »⁷.

v) Πιό ἀπροκάλυπτα ὁ θρησκευτικός συγκρητισμός, ὅπως τόν ἐκπροσωπεῖ ἡ Θεοσοφία, ἐκφράζεται ἀπό ἕνα θεωρητικό τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου πού τονίζει σαφῶς ὅτι : « Ἡ Θεοσοφία δέν εἶναι θρησκεία, διότι εἶναι σύνθεση τῶν θρησκειῶν. Διότι εἶναι ἡ ἐσωτερική ζωή κάθε θρησκείας»⁸.

vi) Τό ἴδιο ξεκάθαρα, ὁ θρησκευτικός συγκρητισμός, ὁμολογεῖται ὡς κεφάλαιο τῆς θεοσοφικῆς πίστεως καί ἀπό τήν “ Ἐνωμένη Ὁμάδα Θεοσόφων”. Σέ ἔντυπο τῆς ὀργάνωσης διαβάζουμε τά ἑξῆς ἀποκαλυπτικά : « Δέν εἶναι παράξενο ὅτι ὅλοι οἱ μεγάλοι θρησκευτικοί δάσκαλοι ἐποχῶν πού τίς χωρίζουν με γάλη χρονική ἀπόσταση δίδαξαν τήν ἴδια διδασκαλία; Γιά παράδειγμα, ἡ διδασκαλία τοῦ Βούδδα, δέν διαφέρει στό ἐλάχιστο ἀπό τή διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ. Οὔτε διαφέρουν οἱ διδασκαλίες αὐτῶν τῶν δύο ἀπό τίς διδασκαλίες ἐκείνων πού προηγήθηκαν αὐτῶν»⁹.

Ὀλοκληρώνοντας τή μικρή αὐτή ἀναφορά μας στό θρησκευτικό συγκρητισμό, ἔτσι ὅπως αὐτός ἐκπροσωπεῖται ἀπό τό ἀποκρυφιστικό σύστημα τῆς Θεοσοφίας, ἂν θά θέλαμε νά ἀξιολογήσουμε ἀπό ὀρθοδόξου πλευρᾶς τίς παραπάνω θεοσοφικές θέσεις, τότε θά μπορούσαμε νά ἰσχυριστοῦμε ὅτι βρισκόμαστε μπροστά σε μία σύγχρονη ἐκδοχή αὐτοῦ πού ὁ ἀπ. Παῦλος ὀνόμαζε «βεβήλους καί γραῶδεις μύθους»(Α'.Τιμ. 4,7).

Σημειώσεις:

¹Βλ. J. Aagaard, *Synkretismus*, στο ÖL, στ. 1133.Ποβλ. Κ. Σκουτέρη, *Ὀρθοδοξία καί σύγχρονος θρησκευτικός Συγκρητισμός*, 1997, σσ. 9-10.

² Βλ. J. Aagaard, *Moderne religiöse Bewegungen*, στο ÖL, στ. 828-829.

³Βλ. Th. Pascal, *Τό Α.Β.Γ. τῆς Θεοσοφίας*, 1925, σ. 19.

⁴Βλ. H.P. Blavatsky, *Εἰς τήν Χώραν τῶν Γαλάζιων Βουνῶν*, 1930, σσ. 8-9.

-
- ⁵.Βλ.Περ.Ιλιός, Έπιλογή τριετίας 1959-1961, σ.77
- ⁶.Βλ. **Annie Besant**, *Τά έπτά στοιχεΐα του άνθρώπου*, σ. 58 .
- ⁷. Βλ. **Π. Χατζηπέτρος**, *Θεοσοφία*, Μ.Ε.Ε 12 (1930), σ. 530 .
- ⁸.Βλ. **Κ. Μελισσαρόπουλου**, *Εΐσαγωγή στη Θεοσοφία*, 1966, σ.10.
- ⁹.Βλ. Ένωμένη Όμάδα Θεοσόφων, *Πρακτική Θεοσοφία*, 2004, σ.6.